

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การปฐมพยาบาลและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างปลอดภัย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ ๒๑๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๑. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาล หมายถึง การให้ความช่วยเหลือต่อผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุให้พ้นจากอันตรายหรือลดอันตรายให้น้อยลง โดยใช้อุปกรณ์เท่าที่จะสามารถหาได้ในขณะนั้น ก่อนที่จะนำผู้ป่วยส่งต่อไปยังสถานพยาบาลต่อไป

๑.๑ วัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาลมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. เพื่อช่วยชีวิต และลดความรุนแรงของการเจ็บป่วยให้น้อยลง
๒. เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นตามมา
๓. ป้องกันความพิการที่อาจเกิดขึ้นตามมาภายหลัง
๔. จัดเตรียมหรือเคลื่อนย้ายผู้ป่วยได้อย่างถูกวิธี

๑.๒ หลักสำคัญของการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาลนั้นจำเป็นต้องกระทำโดยรวดเร็วและถูกต้องที่สุด ซึ่งการปฐมพยาบาลจะได้ผลดีมากที่สุดหรือน้อยเพียงใด ย่อมต้องคำนึงถึงทั้งผู้ปฐมพยาบาล และผู้ป่วยให้มีการปฐมพยาบาลที่ถูกต้อง ผู้ป่วยได้รับความปลอดภัย โดยหลักสำคัญในการปฐมพยาบาล มีดังนี้

๑. ความปลอดภัยของสถานที่เกิดเหตุ ผู้ปฐมพยาบาลจะต้องคำนึงถึงอันดับแรกก่อนเข้าไปให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
๒. เมื่อมีผู้ได้รับอุบัติเหตุ ควรให้ผู้พวบนอนพักนิ่งๆ ในท่าที่สบายที่สุด หรือในท่าที่ถูกต้องต่อการปฐมพยาบาล แล้วแต่อาการของการเจ็บป่วยแต่ละแบบ
๓. ทำให้บริเวณนั้นมีอากาศถ่ายเท ปลอดภัย โปร่ง ไม่มีคนมุงดู มีแสงสว่างเพียงพอที่จะทำการปฐมพยาบาลได้สะดวก
๔. สำรวจระบบที่สำคัญของร่างกายอย่างรวดเร็วและวางแผนการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม คอยสังเกตอาการ ชีพจร และการหายใจของผู้ป่วยตลอดเวลา
๕. ห้ามเคลื่อนย้ายผู้ป่วยทันทีโดยที่ยังไม่ได้เตรียมการ และอาจทำให้ผู้ป่วยเกิดอาการบาดเจ็บมากขึ้น หากผู้ป่วยมีอาการกระดูกหัก ซึ่งถ้ามีการเคลื่อนย้ายที่ไม่ถูกวิธีอาจมีผลทำให้ผู้ป่วยพิการไปตลอดชีวิตได้
๖. ถ้าสถานที่นั้นไม่ปลอดภัย เช่น อยู่ในน้ำ กลางถนน ไฟไหม้ หรือสถานที่นั้นไม่สะดวก ให้ทำการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปอยู่ในที่ที่ปลอดภัยก่อนให้การปฐมพยาบาล
๗. การนำส่งหรือเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าจะนำส่งในลักษณะใด เช่น พยุง แบก อุ้ม หรือหามด้วยเปล และนำส่งในท่าอย่างไรให้เหมาะสมกับสภาพของผู้ป่วย และผู้ป่วยได้รับความปลอดภัยมากที่สุด

๘. ในการนำส่งสถานพยาบาล ควรมีการรายงานเรื่องราวของผู้ป่วยเกี่ยวกับเหตุการณ์ อาการต่างๆ และการปฐมพยาบาลที่ได้ให้มาก่อน เพื่อแพทย์จะได้วินิจฉัยทำการรักษาได้อย่างถูกต้องต่อไป

๙. ผู้ปฐมพยาบาลควรให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยตามลำดับความรุนแรงของอาการหรือความรุนแรงที่ผู้ป่วยได้รับ โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้

๑. การหยุดหายใจ
๒. ทางเดินหายใจอุดตัน
๓. หัวใจหยุดเต้น
๔. การเสียเลือดจำนวนมากอย่างรวดเร็ว
๕. หมดความรู้สึก
๖. ความเจ็บปวด
๗. กระดูกหัก

ผู้ปฐมพยาบาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือให้ผู้ป่วยรอดชีวิตจากการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยที่รุนแรง ดังนั้นนอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้และผ่านการฝึกฝนทักษะการปฐมพยาบาลมาเป็นอย่างดีแล้ว ยังควรมีคุณสมบัติอื่นๆ อีก เช่น ต้องมีสติ ไม่ตื่นเต้นหรือตกใจจนเกินไป ควรให้การปฐมพยาบาลอย่างรวดเร็ว นุ่มนวล และต้องคำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้ป่วย ซึ่งต้องปลอบประโลม ให้กำลังใจเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ป่วยว่า ผู้ป่วยจะได้รับความช่วยเหลือและปลอดภัย อีกทั้งผู้ปฐมพยาบาลจะต้องนำส่งผู้ป่วยถึงมือแพทย์โดยเร็วที่สุด

ที่มา : พรสุข หุ่นนิรันดร์, ประภาเพ็ญ สุวรรณ, สุรีย์พันธุ์ วงพงศธรและอนันต์ มารรัตน์. (ม.ป.ป). สุขศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๓). อักษรเจริญทัศน์

ศูนย์บริการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ในพระบรมราชูปถัมภ์